

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

Innovació pedagògica

21/07/2020

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Índex

Innovació pedagògica	3
1 La innovació pedagògica	3
2 Modalitats de la innovació	4
3 Àmbits de la innovació	4
4 Convocatòries de la innovació	6
5 Els programes i projectes d'innovació en les programacions generals anuals i en les memòries anuals dels centres	7
6 Mapa de la innovació pedagògica	7
7 CESIRE	8
8 Certificació de la innovació	8
9 Normativa d'aplicació (innovació pedagògica)	8

Innovació pedagògica

1 La innovació pedagògica

La innovació és un dels motors de progrés del sistema educatiu i un element important per millorar-ne la qualitat i la progressiva adequació als reptes que l'evolució social planteja. En aquest sentit, ha de ser un instrument i no una finalitat en si mateixa. El seu objectiu últim és la millora en la qualitat del sistema educatiu, que comporta la inclusió educativa i l'equitat social.

La innovació pedagògica ha de ser un procés planificat de millora, fonamentat en la teoria, recerca i pràctica educativa, que assegurí que cada alumne o alumna desenvolupi al màxim les seves capacitats i competències.

Aquest procés planificat ha d'incorporar tant les actuacions que cal dur a terme com l'avaluació del procés i dels resultats. Ha de basar-se en un aprenentatge centrat en l'alumne o l'alumna i en l'eliminació de barreres del context; necessita un lideratge pedagògic distribuït per part dels equips directius, amb la implicació activa dels equips docents i la incorporació al projecte educatiu del centre en l'exercici de la seva autonomia.

La innovació, a més, ha d'estar a l'abast de tots els centres, com a procés de transformació i millora del sistema educatiu, també en els que tenen més complexitat, i on es fa més evident que l'educació és una eina imprescindible per a l'equitat i la igualtat d'oportunitats i la participació. La transferibilitat ha d'esdevenir part fonamental del procés d'innovació, de forma que altres realitats puguin adaptar les iniciatives d'èxit consolidades i documentades. La difusió de les experiències innovadores existents arreu del territori té per objectiu l'enriquiment del conjunt del sistema, i constitueix un dels pilars d'una dinàmica de transformació de l'educació per avançar en la inclusió i en l'equitat i qualitat a Catalunya.

El procés d'innovació pedagògica és sobretot compromís, esforç, col·laboració i reflexió. Si aquests elements es treballen de forma col·lectiva, tant en l'àmbit intern del centre com en la relació amb l'entorn, es creen espais generadors de cultura i riquesa intel·lectual.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, facilita el marc institucional estable i adequat per a la millora sistemàtica de la qualitat del sistema educatiu català. Els [articles 84 i 85](#) estableixen que cal afavorir que l'acció educativa es desenvolupi en un marc que estimuli la innovació, consolidi les bones pràctiques i estableixi el marc reglamentari per reconèixer els centres de referència educativa.

En aquesta línia, l'article 40 del [Decret 102/2010](#), de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, estableix que la coordinació docent té, entre d'altres finalitats, la d'orientar vers la investigació i la innovació en el marc del pla de formació del centre i en la formació permanent del personal docent. Així mateix, l'[Ordre ENS/303/2015](#), de 21 de setembre, sobre el reconeixement de la innovació pedagògica, la defineix com a procés planificat de canvi i renovació que es fonamenta en la recerca, que respon a

l'evolució social, que condueix a obtenir una millora en la qualitat del sistema educatiu i que pot ser transferible a la resta de centres educatius.

2 Modalitats de la innovació

L'article 2 de l'[Ordre ENS/303/2015](#), de 21 de setembre, estableix les modalitats d'innovació pedagògica següents:

Programes d'innovació

Consisteixen en plans d'acció que el Departament d'Educació prioritza i impulsa, amb la finalitat de millorar els resultats del sistema educatiu, adequant-los als canvis i a l'evolució social.

Els diferents programes parteixen d'un diagnòstic fonamentat en la identificació del problema o de la necessitat de canvi o millora. Especifiquen l'objecte i concreten els ensenyaments, nivells, sectors, col·lectius o processos als quals va adreçat. S'especifiquen les actuacions prioritàries i els recursos que s'hi destinaran, entre els quals cal destacar el treball en xarxa i el pla de formació. Preveuen completar en el centre les fases de la innovació (diagnosi, implementació i consolidació), així com l'avaluació dels resultats i de l'impacte mitjançant processos i indicadors adients.

Els programes del Departament per al curs 2020-2021 es publiquen a l'apartat d'Innovació del [web de la XTEC](#).

Projectes d'innovació pedagògica

Consisteixen en iniciatives d'un centre educatiu o d'un grup de centres que formen part de manera explícita del projecte educatiu del centre, que responen a objectius de millora educativa, prèviament fixats en un pla d'acció, i que aporten evidències del canvi que han significat per al centre o centres en relació amb les competències dels alumnes o a l'organització i la gestió. S'ha de donar en el marc d'un treball en equip i ha de ser coherent amb una diagnosi inicial de centre.

Pràctiques educatives de referència

Consisteixen en iniciatives del professorat vinculades al projecte educatiu del centre, que evidencien la millora educativa, així com els materials i recursos educatius elaborats, un cop implementats i sempre que aportin millores d'aprenentatge evidents.

3 Àmbits de la innovació

El Departament d'Educació, mitjançant el document [Marc de la innovació pedagògica](#) a Catalunya, ha definit tres àmbits, connectats entre si, on es poden emmarcar les modalitats d'innovació:

Àmbit 1. Metodologies i recursos per a la millora de l'ensenyament i l'aprenentatge

Preveu els processos de millora i renovació pel que fa al procés d'ensenyament i d'aprenentatge que es produeix fonamentalment a l'aula i al centre educatiu, en general.

En el moment social i temporal actual, la innovació a l'aula i al centre s'identifica amb nous recursos, eines i pràctiques pedagògiques que s'adrecen a desenvolupar les competències que els necessiten per al seu èxit personal, acadèmic i professional.

En termes generals, aquestes pràctiques s'emmarquen en models pedagògics que situen l'alumne o alumna com a agent principal del seu aprenentatge i que atorguen, al docent, el rol de motor i guia de l'aprenentatge. Responen a aquest model les metodologies d'aprenentatge integradores de caràcter vivencial i experimental que afavoreixen el desenvolupament de les capacitats i competències dels alumnes.

Àmbit 2. Organització i gestió educativa

Preveu els processos de millora d'innovació pedagògica relacionats amb l'organització i la gestió educativa. Els elements essencials de tota organització són els objectius clars i compartits, el compromís de les persones que la integren i la coordinació i planificació de les activitats que s'han de dur a terme per assolir els objectius.

La coordinació i planificació d'un centre ha de vetllar per tal que l'estructura organitzativa estigui al servei del projecte educatiu. Un centre que treballa per millorar els aprenentatges dels i de les alumnes, tot cercant respostes als reptes educatius, necessita utilitzar eficaçment els recursos que té a l'abast, tant els interns com els de l'entorn, i cal que potenciï una cultura d'integració i d'estreta col·laboració entre l'equip docent per poder donar respostes eficaces, imaginatives i flexibles davant els reptes educatius i els esdeveniments.

La gestió i l'organització curricular també han de donar resposta a la concepció globalitzadora dels aprenentatges. Han de permetre diversitat en l'agrupament dels alumnes, i en l'organització i adaptació dels espais i dels horaris, de manera que s'afavoreixin aspectes com el treball en grup, l'experimentació i el treball per projectes, entre d'altres.

Àmbit 3. Relació i cooperació amb la comunitat educativa i l'entorn

Preveu els processos de millora d'innovació pedagògica que intervenen en la relació i cooperació amb l'entorn. La innovació educativa vinculada a l'entorn s'inscriu en el marc de la col·laboració entre la institució escolar, els museus, els ens locals, les empreses, les entitats socioeducatives de la societat civil i altres centres educatius.

L'àmbit d'innovació propi d'aquest eix s'inscriu en l'establiment de sinergies amb les famílies dels alumnes i altres agents de l'educació formal, no formal i informal.

El repte principal de les innovacions d'aquest eix és identificar les necessitats, les situacions i els reptes d'aprenentatge del centre, i cercar recursos de l'entorn que ajudin a donar respostes a aquestes necessitats. Aquest treball coordinat permet connectar els recursos educatius de l'entorn amb les pràctiques d'aula i els objectius curriculars.

4 Convocatòries de la innovació

El Departament d'Educació, mitjançant convocatòries públiques, estableix els mecanismes per reconèixer programes, projectes d'innovació pedagògica i pràctiques educatives de referència consolidades en els centres.

A partir de la definició de variables i dimensions, que cal tenir en compte en totes les modalitats d'innovació, s'han establert uns criteris i requisits. S'entén per requisit, una condició exigida o necessària per a la participació i la certificació. S'entén per criteri, una norma per a la valoració en finalitzar el procés de millora i transformació.

Les convocatòries que es publiquen incorporen els requisits de participació, el procés d'inscripció, els criteris de selecció i els requisits de certificació de la formació i la innovació associada.

Programes d'innovació impulsats pel Departament d'Educació

La informació sobre els programes d'innovació pedagògica impulsats pel Departament es pot consultar a l'apartat d'[Innovació pedagògica](#) al Portal de centres.

El 24 febrer de 2020 es va aprovar la [Resolució EDU/523/2020](#), per la qual s'aproven les bases generals per a la participació en programes d'innovació pedagògica.

En la resolució s'estableixen dos períodes del curs en què s'obre convocatòria per participar en els diferents programes d'innovació pedagògica, impulsats pel Departament d'Educació:

- Període ordinari: durant la primera quinzena del mes de març es dona publicitat dels programes d'innovació pedagògica, amb què s'obre el procés de participació. Els centres educatius tenen un termini de 40 dies hàbils per revisar els programes en què s'inicia la convocatòria; consensuar amb el claustre i la comunitat escolar quin programa s'adequa més a les seves necessitats i s'ajusta al projecte educatiu del centre, i sol·licitar-ne la participació.
- Període extraordinari: Excepcionalment, els programes d'innovació que així ho requereixin es podran publicitar, i se'n podrà iniciar el procediment de participació, el mes de juny. El procediment serà el mateix que el de la convocatòria ordinària.

En la convocatòria ordinària, els centres educatius del Consorci d'Educació de Barcelona han de tramitar la inscripció a través del portal de la [convocatòria unificada](#) de programes del Consorci d'Educació de Barcelona en els terminis que estableixin.

Projectes d'innovació pedagògica

La Comissió d'Innovació Pedagògica del Departament d'Educació ha establert una convocatòria bianual per al reconeixement de projectes d'innovació pedagògica implementats, avaluats i consolidats en els centres educatius.

Es pot consultar l'estat de les convocatòries a l'apartat de [Reconeixement de projectes d'innovació pedagògica](#), dins l'espai reservat d'innovació pedagògica, del Portal de

centres.

Pràctiques educatives de referència

La Comissió d'Innovació Pedagògica del Departament d'Educació ha establert una convocatòria bianual per al reconeixement de pràctiques educatives de referència d'innovació pedagògica, consolidades en el centre educatiu. La convocatòria de reconeixement de pràctiques educatives de referència es porta a terme de forma alterna amb la convocatòria de reconeixement de projectes d'innovació pedagògica.

Es pot consultar l'estat de les convocatòries a l'apartat de [Reconeixement de pràctiques educatives de referència d'innovació pedagògica](#), dins l'espai reservat a innovació pedagògica, del Portal de centres.

5 Els programes i projectes d'innovació en les programacions generals anuals i en les memòries anuals dels centres

Els programes i projectes d'innovació han de formar part del projecte global del centre. És important que en cada curs escolar es faci una concreció d'actuacions i que els indicadors anuals dels programes i projectes d'innovació s'explicitin en la programació general anual (PGA). Així mateix, les valoracions de les actuacions que s'han desenvolupat i les propostes per al següent curs s'han d'explicitar en la memòria anual (MA) del centre.

6 Mapa de la innovació pedagògica

És voluntat del Departament d'Educació acompanyar els centres educatius en el procés de transformació educativa per donar resposta a les necessitats del segle XXI i reconèixer els esforços que s'estan fent en termes d'innovació pedagògica.

El mapa de la innovació pedagògica de Catalunya és un instrument que se situa en el territori, i que visibilitza totes les iniciatives vinculades a la innovació i a la recerca educativa que es desenvolupen en els centres educatius i que han estat reconegudes pel Departament d'Educació des del 2015, d'acord amb el Marc de la innovació pedagògica de Catalunya.

Amb el mapa de la innovació es pretén impulsar el treball en xarxa entre els centres que comparteixen objectius al llarg del territori, i posar en valor la informació que faciliti la presa de decisions a tota la comunitat educativa, a l'administració i a altres agents. Aquesta presa de decisions ha de permetre, d'una banda, promoure la inclusió, la cohesió i l'equitat i, de l'altra, facilitar la participació de tots els centres en l'èxit educatiu i la innovació per a la millora.

Actualment, en el [mapa de la innovació pedagògica](#), es poden consultar els centres que han certificat o estan participant en programes d'innovació pedagògica impulsats pel Departament d'Educació, així com els centres amb un projecte d'innovació

pedagògica i/o pràctica educativa de referència reconeguda.

7 CESIRE

El Departament d'Educació disposa del servei educatiu Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa ([CESIRE](#)), que té com a finalitat impulsar la innovació pedagògica en els centres educatius i donar suport a les diverses modalitats d'innovació que s'estableixen a l'[Ordre ENS/303/2015](#).

8 Certificació de la innovació

Se certificarà la innovació del professorat quan hagi participat directament en el desenvolupament d'un programa, projecte o pràctica en un centre educatiu, d'acord amb els requisits i els criteris que s'especifiquen en les resolucions corresponents.

Els certificats que s'atorguen a les persones participants en el programa d'innovació es registren a l'aplicació de gestió d'activitats d'innovació (AGAI), d'acord amb l'article 6 de l'[Ordre ENS/303/2015](#), de 21 de setembre, sobre el reconeixement de la innovació pedagògica.

Els certificats d'innovació queden registrats a l'expedient i es poden consultar a l'espai web de la XTEC [Els meus certificats d'innovació](#).

9 Normativa d'aplicació (innovació pedagògica)

- [Llei 17/2015](#), del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes; article 21.4 (DOGC núm. 6919, de 23.7.2015)
- [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)
- [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu (DOGC núm. 6919, de 23.7.2015)
- [Decret 155/1994](#), de 28 de juny, pel qual es regulen els serveis educatius del Departament d'Ensenyament (DOGC núm. 1918, de 28.6.1994)
- [Decret 102/2010](#), de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010)
- [Ordre ENS/354/2014](#), de 5 de desembre, de creació del Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa (DOGC núm. 6769, de 12.12.2014)
- [Ordre ENS/303/2015](#), de 21 de setembre, sobre el reconeixement de la innovació pedagògica (DOGC núm. 6966, de 30.9.2015).
- [Resolució EDU/523/2020](#), de 24 de febrer, per la qual s'aproven les bases generals

per a la participació en programes d'innovació pedagògica (DOGC núm. 8077, de 4.3.2020).